

Zahranič. odbor

305

Ústav experimentálnej psychológie SAV, Koceľova 15, Bratislava

ÚSTREDNÁ SPRÁVA PRACOVÍSK SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED Podateľňa	
Dňa dňa	31. dec. 1976
Číslo	2723 P
Výkonná rada	Výkonná rada

3981

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 1976

-3 jan. 1977

Prerokované na schôdzi ústavnej rady dňa 14. XII. 1976
a na plenárnej schôdzi ústavu dňa 22. XII. 1976

Spracované podľa Smerníc predsedníctva SAV, č.3/1976

Ú v o d

Prvý rok 6. päťročnice bol v znamení rozpracovania uznesení XV. zjazdu KSČ na podmienky ústavu, ďalej príprav novej etapy vedeckovýskumnej činnosti a napokon úsilia o zlepšenie pracovných podmienok. Zatiaľ čo prvé dva smery činnosti priniesli rad konkrétnych výsledkov, úprava pracovných podmienok sa napriek prísľubom kompetentných orgánov nedosiahla. Rozpracovanie úloh XV. zjazdu KSČ presiahlo rámec ústavu a vo vedeckovýskumnej činnosti možno zaznamenať aplikácie poznatkov v minulých rokoch ako aj získanie nových poznatkov. Prejavilo sa to najmä v publikovaní 80 pôvodných štúdií, 39 angažovaných a popularizačných príspevkov.

I. PLNENIE UZNESENÍ XV. ZJAZDU KSČ A ZJAZDU KSS A ĎALŠÍCH DOKUMENTOV A UZNESENÍ

V prijatom ústavnom dokumente sa uznesenia rozpracovali do troch smerov činnosti:

- I. zvýšenie ideovej pribojnosti, čistoty a nekompromisnosti vedecko-výskumnej činnosti;
- II. dosahovanie stále vyššej exaktnosti bádania a vyššej kvality publikácií;
- III. presadzovanie psychologických poznatkov do rôznych úsekov praxe účinnými prostriedkami.

V prvom smere činnosti sa vyčlenila väčšia kapacita na rozpracovanie všeobecnej teórie psychológie a marxistickej kritiky buržoáznych psychologických koncepcií. D. Kováč vypracoval referát o cestách tvorby všeobecnej psychologickéj teórie a dvojica autorov I. Šípoš a O. Árochov predniesli na konferencii SAV referát o štrukturalizme v psychológii.

V Studia psychologica bol uverejnený v ruskom jazyku koncepčný úvodník D. Kováča o úlohách psychológie, vyplývajúcich z XV. zjazdu KSSZ a XV. zjazdu KSČ a v prílohe Nového slova vyšla jeho štúdia venovaná perspektívam poznania človeka.

Okrem vedeckovýskumnej činnosti sa ideologické aspekty zvýrazňovali v angažovanej činnosti pracovníkov vo vnútri ústavu a navonok. Prejavilo sa to výrazne v plnení záväzkov k XV. zjazdu KSČ, kde ideologický dosah mala jedna tretina záväzkov, zatiaľ čo ďalšia tretina bola zameraná na bezprostrednú pomoc praxi. Úspešne opäť prebehli filozoficko-metodologické semináre /6 seminárov o aktuálnych ideologických a psychologických témach/. Zvýšil sa počet a pribojnosť angažovaných príspevkov pracovníkov ústavu a rovnomernejšie sa rozvíjala odbornopopularizačná činnosť.

Ďalší rozvoj zaznamenala socialistická súťaž v ústave. Prehĺbila sa už existujúca súťaž "Každý po socialisticky" a vytvorila sa komplexná racionalizačná brigáda, ktorá úspešne vyriešila svoju úlohu.

V rámci mesiaca ZČSSP sa uskutočnila súťaž mladých pracovníkov o najpriebojnejšiu angažovanú prácu.

Na celkovej činnosti pracoviska sa tak ako po minulé roky významnou mierou podieľala stranícka organizácia a účinne spolupracovali existujúce spoločenské organizácie /napr. odbočka ZČSSP a DV ROH usporiadali a čiastočne finančne zabezpečili tematický zájazd mladých pracovníkov ústavu do ZSSR/.

V plnení akčného plánu sa dosiahli predpokladané výsledky. Vyzdvihnúť treba najmä zvyšovanie efektívnosti vedeckovýskumnej práce, koordinačnú činnosť pracoviska, uzavretie dohôd o spoluprácu s inými inštitúciami /najmä zabezpečenie realizačných výstupov/, zvýšené plnenie edičného plánu, materiálno-technické zabezpečenie činnosti. Očakávané výsledky v zdokonalení riadiacej práce, v kádrovom rozvoji boli limitované tým, že kritická priestorová situácia pracoviska sa ani toho roku nevyriešila.

II. PLNENIE PLÁNU VÝSKUMNÝCH ÚLOH A VÝSLEDKY VEDECKOVÝSKUMNEJ ČINNOSTI

a/ V 6. pätročnici sa ústav stal koordinačným pracoviskom hlavnej úlohy štát. bádateľského plánu č.VIII-5-2 "Poznávacie procesy a ich vplyv na utváranie osobnosti socialistického človeka". V rámci toho sa pracovalo v ústave na týchto čiastkových úlohách:

VIII-5-2/1 Psychologické mechanizmy autoregulácie so zreteľom na poznávacie procesy

Zodp. riešiteľ: A. Uherík a 4 spolupracovníci

V etape vymedzenej na štúdium elementárnych kompenzačných mechanizmov nenáročných na vyššie poznávacie procesy sa realizovali 4 výskumy. Výsledky potvrdili hypotézu, že asymetria BRK je podmienená činnosťou tak základných ako aj vyšších poznávacích procesov, avšak regulačný mechanizmus viazaný na vyššie poznávacie procesy ovplyvňuje asymetriu výraznejšie. Ďalej sa ukázalo, že niektoré osobnostné vlastnosti /emocionalita, impulzivnosť, introverzia/ ovplyvňujú variabilitu respiračného a srdcového systému.

VIII-5-2/2 Spôsoby uchovania informácií

Zodp. riešiteľ: I. Šípoš a 5 spolupracovníkov

Najvýznamnejším zistením intenzívneho skúmania pamätových javov je odlišný charakter znovupoznávania súvislých sémantických jednotiek v porovnaní s bezzmyslovým materiálom. Závislosť znovupoznania od časových parametrov je omnoho menšia. Vo výskume s bilingvistami sa potvrdil rozhodujúci význam sémantického kódu. Overila sa účinnosť nácviku v hľadacej činnosti. Pozoruhodné je zistenie, že spoznávacie výkony dosahujú u 6 ročných detí úroveň dospelých. Experimenty s kategorizáciou ukázali, že reprodukčný výkon je vyšší u vysokofrekvenčných zoznamov.

VIII-5-2/3 Interfunkčné vzťahy osobnosti a percepčno-mnémických procesov

Zodp. riešiteľ: I. Ruisel a 4 spolupracovníci

Ukončil sa výskum interfunkčných závislostí pamäti a intelektu: zistil sa pozitívny vplyv intelektu na krátkodobú pamäť, avšak len v situáciách, vyžadujúcich organizáciu podnetového materiálu. Overila sa únosnosť výpovedových mier pamätovej reprodukcie. Interfunkčné vzťahy medzi osobnostnými vlastnosťami /stabilita, psychotizmus/ a percepcia sa potvrdili v prípade ilúzií, zatiaľ čo sa zistili negatívne vzťahy medzi percepčnou pohotovosťou a dimenziami emočnej lability. Začali sa výskumy s organizovaním verbálneho pamätového materiálu, o vplyve intelektových schopností na opakovanie si a terénny výskum zameraný na vzťah medzi školskou úspešnosťou a symbolickou chápvosťou u žiakov ZDŠ.

VIII-5-2/7 Vplyv záťaže na poznávacie procesy

Zodp. riešiteľ: J. Daniel a 3 spolupracovníci

V experimentálnom výskume sa zisťoval vzťah medzi odolnosťou k psychickej a fyzickej záťaži a niektorými biochemickými parametrami. Psychická záťaž spôsobená náročnými kognitívnymi procesmi vyvolala zvýšenie hladiny adrenalínu. Parametre psychickej a fyzickej záťaže neboli vo významnom vzťahu.

Ďalej sa uskutočnil terénny výskum vo špecifických výrobných činnostiach /v priemysle a doprave/, z ktorého vyplynula špecifikácia metód pre laboratórny výskum rozhodovania.

VIII-5-2/8 Zmena nárokov na poznávacie procesy človeka pri zavádzaní automatizovaného systému riadenia

Zodp. riešiteľ: M. Stríženec a 1 spolupracovník

Štúdiom a syntézou predchádzajúcich výskumov vznikol prehľad psychologických poznatkov o automatizovaných systémoch riadenia, ktorý je súčasťou monografie odovzdanej do Vydavateľstva VEDA. Na základe výsledkov terénneho výskumu boli špecifikované požiadavky na myslenie pracovníkov pri ich spolupráci s projektantami ASR. Uskutočnil sa tiež predbežný výskum psychologických problémov, ktoré majú užívatelia terminálov.

Okrem toho sa v ústave riešili ďalšie čiastkové úlohy, patriace do iných hlavných úloh:

VII-2-4/4 Integrácia v párových funkciách človeka z hľadiska vývinu

Zodp. riešiteľ: D. Kováč a 1 spolupracovník

V kontrolnom experimente sa overila validita výpovedových a viacerých výkonových mier ručnosti. Navrhli sa antropometrické indikátory laterálnej asymetrie a overili sa v sondačnom výskume v oblasti senzoricko-zrakovej a motorickej.

VIIII-6-11/3 Kritika niektorých neobehavioristických koncepcií a humanistickej koncepcie

Zodp. riešiteľ: O. Halmíová a 1 spolupracovník

Študovali sa neobehavioristické koncepcie, najmä neomentalizmus a kriticky sa zhodnotili štrukturalistické koncepcie v psychológii /vo forme časopiseckej štúdie/.

P 04/121/201/03 Psychologická príprava ASR

Zodp. riešiteľ: M. Stríženec a 1 spolupracovník

Uskutočnila sa inventarizácia ľudského činiteľa a osobitná pozornosť sa venovala motivácii vedúcich pracovníkov. Príslušný vý-

skumný projekt sa pripravil aj po metodickej stránke.

Z uvedených výsledkov boli vybrané 3 ako najvýznamnejšie výsledky pracoviska /príloha B/.

b/ Kontrolu plnenia plánu uskutočnili vedúci oddelení štvrtročne, riaditeľ polročne. Ukázalo sa, že ciele čiastkových úloh sa dosiahli, aj keď v harmonogramoch niektorých etáp došlo k posunom, resp. niektorí pracovníci nestačili ukončiť spracovanie výsledkov výskumu.

c/ -

III. UPLATNENIE VÝSLEDKOV VEDECKEJ PRÁCE

a/ -

b/ Realizácia výsledkov z predchádzajúcich rokov

1. Z čiastkových úloh riešených v minulej päťročnici vyšli v časopise Čs. psychologie ďalšie dve syntetické štúdie - J. Daniel: Najdôležitejšie výsledky komplexného výskumu psychickej záťaže; D. Kováč: Laterálna preferencia: 5 rokov sústredného výskumu v ÚEP SAV.

2. Správy ÚEP SAV sú ústavnou polopublikáciou určenou primárne na spojenie s aplikovaným výskumom a rutinnou praxou v psychológii. V roku 1976 vyšlo 30 čísiel Správ, v ktorých sa sprístupnili niektoré koncepčné a viaceré nové metodické postupy ako aj novodobé spôsoby spracovania údajov /metódy výskumu krátkodobej pamäti, záťaž, motorického vývinu, ďalej prehľadové správy o automatizovaných systémoch riadenia, modelovaní a iné/.

3. Expertízy: návrh batérie metód pre dopravnú psychodiagnostiku /Psychodiagnostika, n.p./, posúdenie psychickej záťaže, spojenej funkcie kapitán - kormidelník /Čs. plavba dunajská/, organizácia spolupráce výpočtového oddelenia s výskumnými pracovníkmi /Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie/.

c/ Na základe výskumu /D. Kováč/ základných vedomostí z psychológie u absolventov ZDŠ ako aj vzoriek gymnazistov sa ukázalo, že ich vedomosti z tejto oblasti sú minimálne, resp. poznačené prežitkami. Keďže ide o oblasť poznania nevyhnutnú pre kompletizáciu všeobecného poznania a vedecký svetonázor, treba presadiť, aby sa patrič-

skumný projekt sa pripravil aj po metodickej stránke.

Z uvedených výsledkov boli vybrané 3 ako najvýznamnejšie výsledky pracoviska /príloha B/.

b/ Kontrolu plnenia plánu uskutočnili vedúci oddelení štvrtročne, riaditeľ polročne. Ukázalo sa, že ciele čiastkových úloh sa dosiahli, aj keď v harmonogramoch niektorých etáp došlo k posunom, resp. niektorí pracovníci nestačili ukončiť spracovanie výsledkov výskumu.

c/ -

III. UPLATNENIE VÝSLEDKOV VEDECKEJ PRÁCE

a/ -

b/ Realizácia výsledkov z predchádzajúcich rokov

1. Z čiastkových úloh riešených v minulej päťročnici vyšli v časopise Čs. psychologie ďalšie dve syntetické štúdie - J. Daniel: Najdôležitejšie výsledky komplexného výskumu psychickej záťaže; D. Kováč: Laterálna preferencia: 5 rokov sústredného výskumu v ÚEP SAV.

2. Správy ÚEP SAV sú ústavnou polopublikáciou určenou primárne na spojenie s aplikovaným výskumom a rutinnou praxou v psychológii. V roku 1976 vyšlo 30 čísiel Správ, v ktorých sa sprístupnili niektoré koncepčné a viaceré nové metodické postupy ako aj novodobé spôsoby spracovania údajov /metódy výskumu krátkodobej pamäti, záťaž, motorického vývinu, ďalej prehľadové správy o automatizovaných systémoch riadenia, modelovaní a iné/.

3. Expertízy: návrh batérie metód pre dopravnú psychodiagnostiku /Psychodiagnostika, n.p./, posúdenie psychickej záťaže, spojenie funkcie kapitán - kormidelník /Čs. plavba dunajská/, organizácia spolupráce výpočtového oddelenia s výskumnými pracovníkmi /Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie/.

c/ Na základe výskumu /D. Kováč/ základných vedomostí z psychológie u absolventov ZDŠ ako aj vzoriek gymnazistov sa ukázalo, že ich vedomosti z tejto oblasti sú minimálne, resp. poznačené prežitkami. Keďže ide o oblasť poznania nevyhnutnú pre kompletizáciu všeobecného poznania a vedecký svetonázor, treba presadiť, aby sa patrič-

né minimum dostalo do osnov ZDŠ a psychológia ako predmet sa vyučovala na stredných školách.

d/ Prehľad najvýznamnejších vedeckých publikácií je v prílohe a zhrňuje 80 pôvodných publikovaných prác. Okrem toho pracovníci odovzdali do tlače 2 knižné monografie /I. Šipoš: Psychológia pamäti, Bratislava, SPN; M. Strížencov: Človek a počítač, Bratislava, Veda/ a 50 časopiseckých štúdií.

e/ Vedecké pocty a vyznamenania nedostal žiadny pracovník. M. Strížencovi udelil riaditeľ n.p. Slovnaft čestné uznanie za aktívnu účasť v komplexnej racionalizačnej brigáde v n.p. Slovnaft.

IV. SPOLUPRÁCA S PRACOVISKAMI ČSAV A INÝMI PRACOVISKAMI SAV

Obnovili sa dohody o spolupráci s Psychologickým ústavom ČSAV v Prahe a Psychologickým laboratóriom ČSAV v Brne /dohoda s pracoviskom predpokladá podstatne uľahčenie spoluprácu/.

S Ústavom experimentálnej pedagogiky SAV sa spolupracovalo na výskume modernizácie vyučovania matematiky /psychologické vyšetrenie cca 300 žiakov a spracovanie výsledkov do záverečnej správy/.

V. SPOLUPRÁCA S REZORTNÝMI VÝSKUMNÝMI ÚSTAVMI A INÝMI ORGANIZÁCIAMI

a/ Každá čiastková úloha je zabezpečená pokiaľ ide o aplikáciu príslušnou dohodou /Výskumný ústav ľudskej bioklimatológie ZDŠI pre nepočujúcich, Katedra pedagogickej psychológie, Katedra pedagogiky a psychológie Vojenskej politickej akadémie, Slovnaft, n.p., VSŽ, n.p./.

Zodpovední riešitelia úloh priebežne sprístupňovali uvedené inštitúciám časť výsledkov vo forme Správ ÚEP SAV a na druhej strane viaceré z týchto inštitúcií umožnili pracovníkom ústavu výskum v ich podmienkach. Predpokladá sa, že s poznatkami získanými touto prácou budú pracovníci príslušných inštitúcií oboznámení formou konzultácií.

Pokračovala ďalej zmluvná spolupráca s Inštitútom Slováckie /prednášky, konzultácie, účasť na 9. stretnutí priemyselných psychológov/.

b/ Nezmluvná spolupráca: Inštitút riadenia /prednášky a konzultácie pre skupinu psychológov/, Inštitút pre cyklickú prípravu a

postgraduálne vzdelanie vedúcich pracovníkov Ministerstva školstva /prednášky/, Psychodiagnostika /expertízy a konzultácie/, Čs. výskumný ústav práce a sociálnych vecí /riadenie výskumu v oblasti psychológie práce/, Výskumný ústav výživy ľudu /spolupráca na výskume vplyvu stravovania na psychické funkcie detí/, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie /posudky, expertízy/.

VI. KÁDROVÁ PRÁCA, VÝCHOVA VEDECKÝCH PRACOVNÍKOV A SPOLUPRÁCA S VYSOKÝMI ŠKOLAMI

1. Uznesenia ÚV KSČ o kádrovej a personálnej práci sa plnia predovšetkým plánovaným ideovopolitickým vzdelávaním, angažovanou činnosťou a starostlivosťou o odborný rast pracovníkov. Táto činnosť sa uskutočňuje podľa kádrového programu na r.1976/80 a podľa kádrového programu rozvoja spoločenskovedných pracovísk. Aj keď sa tohto roku podieľ vedecských pracovníkov nezvýšil, predpokladá sa, že v budúcom roku obhája kandidátsku dizertačnú prácu 2 pracovníci. Podobné platí o rozšírení členskej základne strany. Dvaja funkcionári absolvovali dlhodobé politické školenie. Do cyklickej prípravy v rámci SAV boli zaradení vedúci oddelení a 2 pohotovostné kádrové rezervy. Pracovníci - komunisti vykonávajú bohatú lektorskú činnosť, ostatní sú zapojení do stranického vzdelávania a ostatných foriem /8 členovia SZM úspešne absolvovali večernú školu SZM.

T.r. sa uskutočnilo komplexné hodnotenie všetkých pracovníkov ústavu, ktoré ukázalo ďalší ideový a odborný rast pracovníkov a využilo sa na zvýšenie náročnosti v ideovopolitickej výchove. Súčasne sa vypracovali návrhy na zaradenie vedecských pracovníkov do nomenklatúry MV KSS Bratislava. Vypracovali sa kádrové výhľady pracovníkov do r. 1985.

2. Starostlivosť o pracujúcich sa zameriavala na zlepšenie štruktúry plátov, čo umožnil nový platový poriadok. Jednako však ostali viacerí pracovníci pod spodným limitom vlastnej kategórie na ktorú majú kvalifikačný nárok. Bolo by preto žiadúce primeraným spôsobom zvýšiť kvótu na preradenie v najbližších rokoch. Bolo podaných 5 návrhov na zaradenie do kategórie vedekotechnických pracovníkov.

Kritická priestorová situácia, ktorá na pracovisku trvá už niekoľko rokov, pôsobí už nielen ako stresový, ale aj ako neurotizujúci faktor /nedostatok priestoru limituje nielen pracovný výkon, ale aj možnosť rôznych foriem vzdelávania - týka sa to najmä 3 jazykových kurzov, ktoré prebiehajú na pracovisku/.

Ďalším nepriaznivým faktorom je značná preťaženosť pracovníkov úlohami /18 výskumných pracovníkov sa podieľa na riešení 8 úloh štát. plánu/, na čo sa však v pláne prírastku pracovníkov na 6. päťročnicu minimálne prihliadalo.

3. Politicko-ideová výchova ašpirantov a pracovníkov na študijných pobytoch prebieha podľa ústavných a individuálnych plánov. Dvaja ašpiranti úspešne absolvovali skúšky z marxistickej filozofie. Interní ašpiranti a pracovníci na študijných pobytoch mali v individuálnych plánoch zahrnutú ideovopolitickú činnosť /štúdium, vytvorenie aspoň jedného angažovaného príspevku/ a zúčastnili sa na ideovopolitických podujatiach pracoviska, tak ako ostatní pracovníci.

4. Na pracovisku sa školí 5 interných ašpirantov, 7 externých ašpirantov, 2 pracovníci vo vedeckej príprave a 3 na študijnom pobyte. Z toho v r.1976 nastúpili 3 interní ašpiranti /1 pre pracovisko v Košiciach/ a 3 externí ašpiranti. Jeden externý ašpirant odovzdal kandidátsku prácu. Prijímacie pohovory ukázali pomerne slabú všeobecnú orientáciu v odbore, čo povedie k zvýšeniu nárokov na kandidátske skúšky. U uchádzačov bez titulu PhDr. sa stanovila podmienka získať ho do kandidátskych skúšok. Tak ako po iné roky, zameranie kandidátskych prác vychádza z úloh štátneho plánu. T.r. nebola umožnená zehraničná stáž ani jednému ašpirantovi, aj keď takéto požiadavky sú v medzinárodných dohodách ústavu.

Pracovisko organizačne zabezpečilo obhajobu doktorskej dizertačnej práce jednému pracovníkovi z rezortu školstva.

5. Spolupráca s vysokými školami - externá pedagogická činnosť

Filoz. fak. Uk - dr.D. Kováč, DrSc. ved. ved. prac.

- dr.M. Stráženeč, CSc. ved. ved. prac.

- dr.I. Šípoš, CSc. ved.ved. prac. /do júna tretinový úväzok/

- dr.A. Uherík, CSc. ved. ved. prac.

- G. Farkeš sem. odb. prac.

Prírodoved. fak. UK - dr. I. Šípoš, CSc. ved. ved. prac.
Filoz. fak. Košice - dr. D. Kováč, DrSc. ved. ved. prac.
SVŠT - postgraduál - dr. A. Uherík, CSc. ved. ved. prac.
- dr. A. Potaševá, CSc. ved. prac.

Okrem toho pracovníci predniesli jednotlivé prednášky na postgraduálnych kurzoch /VŠE/ ako aj pre riadne a externé štúdium na niektorých iných fakultách.

6. Filozofická fakulta neumožňuje externým prednášateľom nadobudnutie pedagogických hodností.

7. Na pracovisku pracovalo 6 vedeckých pomocných síl, z ktorých väčšina sa osvedčila. Pracovníci ústavu viedli 4 diplomové práce, posúdili 10 diplomových prác, 6 rigorózných prác, 1 kandidátsku prácu a 1 doktorskú dizertačnú prácu.

8. Pracovisko má zmluvnú spoluprácu /realizačný výstup/ s Katedrou pedagogickej psychológie FFUK a s Katedrou pedagogiky a psychológie Vojenskej politickej akadémie K.G.

9. Pracovisko umožňuje realizovať poslucháčom psychológie povinnú výskumnú prax ako aj výskumy pre diplomové práce.

VII. ROZBOR ZAHRANIČNÝCH STYKOV SAV V ROKU 1976

Stručné hodnotenie medzinárodnej spolupráce a jej konkrétne výsledky

1. V zmysle rozpracovania záverov XV. zjazdu KSČ sa rozšírila medzinárodná spolupráca ústavu /uzavretie dohody s MĽR/ a z našej strany boli splnené všetky záväzky vyplývajúce z dohody s Psychologickým ústavom AV ZSSR uzavretej m.r. Išlo najmä o prípravu prekladov pribojných sovietskych kníh /E. Šorochova, A.N. Leontjev/ a zaslanie výskumných plánov.

2. -

3. V rámci dvostranných dohôd spolupracovali sme s Psychologickým ústavom AV ZSSR na úlohe "Otázky psychológie" /pozri hore bod 1/. Bola pripravená dohoda s Psychologickým ústavom MAV o spolupráci na úlohe "Psychologické mechanizmy príjmu a prepracovania informácie - Osobnosť a jej vplyv na poznávacie procesy vo vývojom aspekte".

Ďalej sa ústav podielal istou kapacitou na programoch RVHP
/Ergonómia a Intermozog/

4 a. V rámci dohody ČSAV s NRC Kanada sa uskutočnil študijný pobyt riaditeľa ústavu na 3 pracoviskách v Kanade v rozsahu 67 dní. Jeho výsledkom je hlbšie prenikanie do metodologických prístupov v oblasti poznávacích procesov a párovej činnosti, nadviazanie kontaktov s pracoviskami obdobného zamerania a získanie množstva odbornej literatúry.

5. -

6. -

7. -

8. Na pozvanie AV ZSSR sa riaditeľ ústavu zúčastnil na I. stretnutí predstaviteľov psychologických pracovísk krajín socialistického spoločenstva. Na tejto konferencii, ktorá vyplynula z rokovania viceprezidentov Akadémií socialistických krajín sa vypracoval plán všestrannej spolupráce vo forme dokumentu. Súčasne sa vypracovali opatrenia na prípravu jubilejného svetového kongresu psychológie /z príležitosti 100-ročnice psychológie/, ktorý sa bude konať v NDR r. 1979.

Na XXI. medzinárodnom kongrese psychológie v Paríži sa aktívne zúčastnil /aj ako člen čl. delegácie/ riaditeľ pracoviska. Bol tiež zástupcom Čsl. psychologickéj spoločnosti na valnom zhromaždení medzinárodnej únie vedeckej psychológie, kde sa pričínil o zvýšenie počtu zástupcov zo socialistických krajín vo výkonnom výbore tejto únie.

9. Ústav experimentálnej psychológie organizačne zabezpečoval konferenciu Spoločnosti pre štúdium vyššej nervovej činnosti s medzinárodnou účasťou /Piešťany 24.-28.X. 1976/, kde nosnú časť programu tvorila problematika pamäti, riešená v ústave. Konferencia zaznamenala rozšírenie interdisciplinárnej spolupráce v tejto oblasti.

10 b. Štatistický prehľad

A/ Socialistické krajiny /všetko študijné pobyty/

Vyslenia: ZSSR - ^{1/28 dní - recipročná} 1 /5 dní - devízová/, NDR - 1 /7 dní - devízová/,
NDR - 1 /28 dní - recipročná/.

Prijatia: BĽR - 3 /3 dní/, MĽR - 1 /1 deň/, PĽR - 5 /5 dní/ -
- všetky cesty na náklady vysiel. organizácií

ZSSR - 2 /10 dní/ - na náklady SAV; 15 /15 dní/ - na náklady vysiel. organizácie

B/ Kapitalistické štáty

Vyslania: Kanada - 1 /67 dní/ - v rámci dohody s NRC

Francúzsko- 1 /6 dní/ - devízové

Prijatia: Rakúsko - 1 /2 dni/ - na náklady SAV; 1 /2 dni/ - na vlastné náklady

VIII. KULTÚRNO-POLITICKÁ, EDIČNÁ A VEDECKO-POPULARIZAČNÁ ČINNOSŤ

1. Hlavné kultúrno-politické akcie

Z iniciatívy odbočky ZČSSP a za spolupráce DV ROH sa uskutočnil tematický zájazd mladých pracovníkov do Moskvy, ktorého súčasťou bola návšteva partnerského Psychologického ústavu AV ZSSR.

2. Edičná činnosť

V ústave vydanom časopise Studia psychologica došlo k zvýšeniu nárokov na úroveň príspevkov a zlepšila sa aj organizačná príprava redakčných prác. Naďalej sa vydávali polopublikácie Správy ÚEP SAV, ktorých vyšlo 30 čísiel.

3. Vedecko-popularizačná činnosť

a/ Pokračovala spolupráca so sekciou pedagogiky a psychológie Sociálistickej akadémie a s VTS. V Slovenskej psychologickej spoločnosti je vedeckým tajomníkom pracovník ústavu a ďalší pracovníci pracujú vo výbore.

b/ Pracovníci ústavu uskutočnili 45 prednášok - najviac pre potreby Sociálistickej akadémie, ďalej pre cyklické vzdelávanie v rôznych rezortoch a pre stranické školenia.

Mladí pracovníci ústavu - členovia SZM uskutočnili 6 prednášok pre rôzne orgány SZM.

c - e/ Angažované a populárno-vedecké články vychádzali jednak z riešených výskumných tém a jednak reagovalo sa nimi na aktuálne spoločenské potreby.

Spolupráca s televíziou pokračovala vo forme vypracovania odborných podkladov pre televízny seriál.

Spolupráca s rozhlasom bola zameraná na mládež /v rámci redakcie pre angažovanú publicistiku/.

Zoznam angažovaných a populárno-vedeckých článkov a relácií
/spolu 55/:

- Arbet, L., Voľný čas a mimoškolské povinnosti našich detí, Čítanie o správnej výžive
- Arbet, L. - Štukovská, M., Čo naše deti radi jedia, Čítanie o správnej výžive
- Arbet, L. - Štukovská, M., Psychohygienu stolovania v minulosti a dnes, Čítanie o správnej výžive
- Arbet, L., Človek ako predmet filozofickej analýzy a psychologického skúmania, Správy ÚEP SAV
- Árochová, O. - Bekičová, Z., Rasistické tendencie vo vývinových teóriach, Jednotná škola
- Bíro, V., Na margo práce s ťažkovychovávatel'nou mládežou, Otázky defektológie
- Daniel, J., Využitie psychologických poznatkov v Slovácku, Inform. roč. Slovácko
- Daniel, J., Druhá medzinárodná ergonomická konferencia RVHP, Syntéza
- Daniel, J., Psychologická analýza pracovnej činnosti - tel. film
- Daniel, J., Práca a výkon človeka - tel. film
- Horkovič, G., Detské neurózy - rozhlas
- Kellö, A., Školský psychológ, Rodina a škola
- Kellö, A., Vplyv ovládania cudzieho jazyka na utváranie svetozobra, Smena
- Kováč, D., 20 rokov experimentálnej psychológie v SAV, Věstník ČSAV
- Kováč, D., História skoro súčasná, alebo súčasnosť už tak trochu historická, Psychológ v Československu
- Kováč, D., Perspektívy poznania človeka - príloha Nové slovo
- Ruisel, I., Ľaváci medzi nami, Zdravotnícka pracovnica
- Ruisel, I., Diéta, pohyb, osobnosť, Čítanie o racionálnej výžive
- Ruisel, I., Osobnosť, cigareta a stres, Čítanie o racionálnej výžive
- Ruisel, I., Psychologické aspekty rozhodovania v hádzanej, Tréner

- Ruisel, I., Ako nám chutí, Elektron
- Ruisel, I., Diskusia psychológa o medziľudských vzťahoch - program Plná poľná - rozhlas
- Ruisel, I., Psychosociálne aspekty medziľudských vzťahov na pracovisku, Osvetová práca
- Stríženec, M., Inžinierska psychológia - televízia
- Stríženec, M., Človek - počítač, ASR - rozhlas
- Šebová, E., Alkoholizmus - nebezpečenstvo pre ľudí a spoločnosť, Čítanie o správnej výžive
- Šebová, E., Ovplyvňuje spôsob výživy psychiku? Čítanie o správnej výžive
- Šípoš, I., 7 článkov v Práci popularizačného a angažovaného charakteru z oblasti problémov psychológie v športe
- Šípoš, I., 10 relácií "Vždy s úsmevom" o riešení medziľudských konfliktov; 7 relácií v Mikrofóre, Modrá vlna, Variácie - rozhlas
- Šípoš, I., Pracovná skupina - tel. film
- Šípoš, I., Marxizmus a rozvoj psychologického myslenia, Nové slovo
- Šípoš, I., 1 relácia k metodike stranického vzdelávania - rozhlas
- Uherík, A., Za vyššiu úroveň stranického vzdelávania, Hlas ľudu

IX. VÝSLEDKY ČINNOSTI PRACOVISKA V ROZVOJI INICIATÍVY PRACUJÚCICH A PLNENÍ RACIONALIZAČNÝCH PROGRAMOV

V ústave prebiehala organizovaná socialistická súťaž "Každý po socialisticky" a to v dvoch kategóriách: vedeckí a odborní pracovníci. Komisia vyhodnotila najlepšieho pracovníka v každej kategórii, k čomu sa prihliadalo pri odmeňovaní pracovníkov. Odbočka ZČSSP a SZM vypísali súťaž o najpriebornejšiu angažovanú prácu mladých pracovníkov. Príslušná komisia navrhla udeliť dve druhé ceny.

Ústav experimentálnej psychológie ako jediné pracovisko oddelenia spoločenských vied má komplexnú racionalizačnú brigádu, ktorej činnosť bola zameraná na zefektívnenie využívania výpočtovej techniky v laboratórnom výskume. Táto úloha bola úspešne ukončená v plánovanom termíne záverečnou správou "Zvýšenie efektívnosti laboratórneho výskumu prostredníctvom využitia výpočtovej techniky".

Z á v e r

Aj keď činnosť pracoviska za prvý rok novej päťročnice nie je tak výrazná ako za rok 1975, dosiahnuté výsledky a rozpracované úlohy možno pokladať za prekročenie stanovených cieľov. Naďalej však ostáva aktuálnou ideová priebojnosť, vyššia kvalita a koncepcnosť ako aj vyššia invenčnosť v celkovej vedecko-výskumnej činnosti ústavu.

V porovnaní s minulou päťročnicou pribudli ústavu náročnejšie a rozsiahlejšie úlohy, s čím sú v príkrom rozpore existujúce pracovné podmienky - havarijná priestorová situácia a minimálne zabezpečenie plánu práce.

Za predpokladu zlepšenia priestorovej situácie - čo je v kompetencii najvyšších orgánov SAV - by mal budúci rok priniesť výrazné rozšírenie nosných experimentálnych projektov hlavnej úlohy štátneho bádateľského plánu, zefektívnenie vedecko-organizačnej a celkovej prevádzky ústavu a zdokonalenie systému kontroly.

P R Í L O H A

Zoznam pôvodných publikovaných vedeckých prác

1. Knižné práce

Daniel, J. - Pikala, J. /red./; Psychológia práce, Bratislava, Práca 1976, 224 s.

2. Časopisecké štúdie

Arbet, L., Identification of value attitudes by means of aphorism preference in adolescents, Studia psychol., 18, 1976, č.3, s. 245-249

Arbet, L., O vývoji Inventória Slo^evenské príslovia, Správy ÚEP SAV, 1976, č.253

Árochová, O., Subjektívna istota ako premenná v pamäťových experimentoch, Správy ÚEP SAV, 1976, č. 243

Árochová, O., Das Verhältnis zwischen einigen Parametren somatischer und psychischer Entwicklung während der Schulungszeit, Acta facult. rer. UK, Antropologica, 22, 1976, s.15-18

Bíro, V., Extraverzia a zmena výkonu v percepčno-motorickej úlohe u športovcov, Teor. a prax těl. výchovy, 24, 1976, č.3, s.151-155

Bíro, V., Význam bioelektrickej reaktivity kože pri sledovaní fyzickej zdatnosti športovcov, Správy ÚEP SAV, 1976, č.252

Daniel, J., Najdôležitejšie výsledky komplexného výskumu psychickej záťaže, Čs. psychol., 20, 1976, č.1, 29-40

Daniel, J., Miesto inžinierskej psychológie v systémovej organizácii práce, Sborník Inžinierska psychologie a průmyslový design, Praha, UTRIN 197, 1 - 8

Daniel, J., Inžiniersko-psychologické aspekty bezpečnosti práce, Bezpečná práca, 7, 1976, č.4, s.149-152

Daniel, J., Rating of resistance to stress in parachute jumpers and its psychological and neurohumoral correlates, Studia psychol., 18, 1976, č.1, s.89-91

- Daniel, J., Základné zdroje a smery vedecko-technického rozvoje v našej spoločnosti, Psychol. v ekon. praxi, 1976, č.2/ 3
- Daniel, J., Pracovný zácvik. In: J. Daniel - J. Pikala, Psychológia práce, Bratislava, Práca 1976
- Daniel, J., Záver v publikácii: J. Daniel - J. Pikala, Psychológia práce, Bratislava, Práca 1976
- Daniel, J., Relevance inžiniersko-psychologických výsledkov v praxi, Psychol. v ekonom. praxi, 1976, č.4
- Daniel, J. - Droppová, Z. - Kostolanský, R., Rozhodovacie procesy a záťaž operátora, Správy ÚEP SAV, 1976, č.261
- Droppová, Z. - Ruisel, I., Relationship between the level of intellectual abilities and recognition of meaningless geometrical figures in children, Studia psychol., 18, 1976, č.3, s.191-196
- Droppová, Z., Metóda modelovania a jej uplatnenie vo vedách o človeku, Správy ÚEP SAV, 1976, č.246
- Droppová, Z., Možnosti modelovania rozhodovania u operátora, Správy ÚEP SAV, 1976, č.256
- Faith, I., Diskriminácia vizuálnych predlôh u horolezcov, Správy ÚEP SAV, 1976, č. 255
- Farkeš, G., Analýza psychofyziologických veličín počítačom HP 9820 A, Správy ÚEP SAV, 1976, č.250
- Ficková, E., K problémom identifikácie osobnostného typu astmatika, Správy ÚEP SAV, 1976, č.254
- Halmiová, O., Effect of properties of the nervous system on information coding in memory tasks, Studia psychol., 18, 1976, č.4, s.286-291
- Halmiová, O. - Potešová, A. - Árochová, O., Effect of training on search activity, Studia psychol., 13, 1976, č.3, s.234-237
- Halmiová, O. - Šípoš, I., Intentional forgetting of categorized words, Studia psychol., 18, 1976, č.3, s.183-191
- Halmiová, O., Krátkodobá pamäť u mužov a žien, Správy ÚEP SAV, 1976, č.237
- Halmiová, O., Vplyv hľadacej predlohy na hľadací čas, Správy ÚEP SAV, 1976, č. 262

- Helmiová, O. - Árochová, O., Age aspects in search activity, Studia psychol., 18, 1976, č.2, s.153-158
- Horkovič, G., Comparison of antropometric and neurological signs with lateral performance manifestation of motor systems, Studia psychol., 18, 1976, č.2, s.229-233
- Kellö, A., Niektoré vzťahy medzi skúškami krátkodobej pamäti, Správy ÚEP SAV, 1976, č.257
- Kellö, A., Manifestation of emotional lability in pubescents of mathematical classes, Studia psychol., 18, 1976, č.1, s.92-95
- Kostolanský, R., Fluktuácia jednoduchého odpoveďového času vo vzťahu k subjektívnej odolnosti voči stresu a veku, Studia psychol., 18, 1976, č.4, s.320-322
- Kováč, D., Experiment in der Psychologie: Weg des Suchens des psychologischen Wahrheit, Studia psychol., 18, 1976, č.2, s.99-10
- Kováč, D., K občestvenno-aktivnom^u naznačeníju psychologii, Studia psychol., 18, 1976, č.3, s.181-182
- Kováč, D., Laterálna preferencia: 5 rokov sústredného štúdia v Ústav^{ave} experimentálnej psychológie SAV, Čs. psychol., 20, 1976, č.5
- Kováč, D., Problém laterálnej preferencie so zreteľom na detskú psychológiu a patopsychológiu, Psychol. a patopsychol. dieťaťa, 11, 1976, č.6, s.519-529
- Kováč, D., OLP:škály na meranie laterálnej preferencie pomocou počítača, Psychodiagnostika v socialistických krajinách, 3, 1976, č.1, s.61-63
- Kováč, D., Lateral incompatibility and lateral dominance XXIe Congres International de Psychologie /Résumés/, Paris, La Société Française de Psychologie, 1976, s.148
- Kováč, D., K problému spoločenskej angažovanosti experimentálnej psychológie, Správy ÚEP SAV, 1976, č.240
- Kováč, D., Od čoho závisí efektívnosť a progres v dopravnej psychodiagnostike. In: Psychologická a fyziologická zpusobilosť k řízení motorových vozidel, Praha, Besip 1976, s.118-127
- Kováč, D. - Končeková, Ľ., A confrontation experiment with self-reports and performance measures of handedness, Studia psychol., 18, 1976, č.3, s.234-236

- Kováč, D. - Pardel, T., Rozvoj psychológie na Slovensku v podmienkach socialistickej spoločnosti: história, problémy, perspektívy, Čs. psychol., 20, 1976, č.3, s.177-187
- Kováč, D., Psychology in Slovakia on the 30th anniversary of the foundation of ČSSR, Studia psychol., 18, 1976, č.1, s.5-17
- Kováč, D., Lateral-preference learning in perception. In: J. Linhart /Ed./, Proceedings of the 2nd Prague Conference Psychology of Human Learning and Problem-Solving, Praha, Univ. Karlova, 1974, s.358-364
- Potašová, A., Charakteristiky a variácie hľadacích úloh, Správy ÚEP SAV, 1976, č.258
- Rosová, V., Skúsenosti z prípravy užívateľa na zavedenie ASR do NsP, Správy ÚEP SAV, 1976, č.250
- Ruisel, I., Effect of certain personality variables on the size of geometrical illusions, Studia psychol., 18, 1976, č.4, s.317-319
- Ruisel, I., Dimension P /psychoticism/ in delinquents in Slovakia, Studia psychol., 18, 1976, č.2, s.174-177
- Ruisel, I. - Droppová, Z., Vzťah úrovne intelektových schopností k organizačným stratégiám v krátkodobej pamäti, Čs. psychol., 20, 1976, č.3, s.249-252
- Ruisel, I. - Kočišová, M., Niektoré zvláštnosti osobnosti delikventov - recidivistov, Čs. psychol., 20, 1976, č.3, s.267-270
- Ruisel, I., Súčasné metódy zisťovania laterálnej preferencie, Teória a praxe těl. vých., 23, 1976, č.8, s. 461-466
- Ruisel, I. - Droppová, Z., Relationship between certain forms of short-term visual memory and intellectual abilities in children, Studia psychol., 18, 1976, č.1, s.65-75
- Ruisel, I., Naše skúsenosti s Lincoln-Ozereckého modifikovanou škálou motorického vývinu, Správy ÚEP SAV, 1976, č.251
- Ruisel, I., Vzťah niektorých osobnostných premenných k výkonu v Stroopovom teste interferencie, Správy ÚEP SAV, 1976, č.247
- Sarmány, I., Resistance towards load and some personality variables, Studia psychol., 18, 1976, č.2, s.169-173

- Sarmány, I., Porovnanie výkonu v Bourdonovom teste a RK 52 a niektorých osobnostných dispozícií pri výskume záťaže, Správy ÚEP SAV, 1976, č.242
- Sarmány, I., Psychologické aspekty merania pupily, Správy ÚEP SAV, 1976, č.243
- Stríženec, M. - Droppová, Z., Metodika experimentálneho zadania ako východisko pri modelovaní myslenia programátora. In: O aplikácii teoretických princípov kybernetiky, Slov. kyber. spoločnosť, Bratislava 1976, s.404-410
- Stríženec, M., Mental models of problem and their experimental investigation, Studia psychol., 18, 1976, č.2, s.125-131
- Stríženec, M. - Zelman, J., Činnosť a nároky na operátora v systéme človek - počítač. In: Inžénárska psychologie a průmyslový design, Praha, UTRIN 1976, s.45-54
- Stríženec, M., Psychologické otázky technických systémov, Psychol. v ekon. praxi, 11, 1976, č.4
- Stríženec, M., Nároky na poznávacie procesy v ASR, Správy ÚEP SAV, 1976, č.244
- Stríženec, M., Psychické nároky na techniku počítača, Mechan. automat. admin., 16, 1976, č.5, s.192-193
- Stríženec, M., Súbor testov pre výber programátorov. In: Psychodiagnostické a didaktické testy, n.p., Bratislava 1975, s.64-71
- Stríženec, M., Človek a počítač. In: Uplatrenie psychologických vied v rozvinutej socialistickej spoločnosti, Psychodiagn. a didakt. testy, n.p., Bratislava 1975, s.254-255
- Šebej, F. - Bíro, V., Odhad krátkych časových intervalov v kontexte niektorých osobnostných črt, Studia psychol., 18, 1976, č.3, s.241-244
- Šebová, E., Psychofyziologické vlastnosti človeka a pamäťový výkon v podmienkach simulovaných klimatických vplyvov, Studia psychol 18, 1976, č.2, s.165-168
- Šípoš, I., Word recognition and distractor interference. In: J. Linhart /red./, Proceedings of the 2nd Prague conference: Psychology of human learning and problem-solving, Praha, Univ. Karlova 1975, s.171-175

- Šípoš, I., Súčasné prístupy k problému pamäti. In: Uplatnenie psychologických vied v rozvinutej sociolistickej spoločnosti, Bratislava, Psychodiagn. a didakt. testy, n.p., 1976, s. 338-339
- Šípoš, I., K problému medziľudských vzťahov, Jednotná škola, 28, 1976, č.4, s. 265-277
- Šípoš, I., Modely pamäti, Psychol. a patopsychol. dieťaťa, 11, 1976, č.4, s.291-310
- Šípoš, I. - Pelúchová, Ľ. - Farkaš, G., Continuous short-term recognition of proverbs, Studia psychol., 18, 1976, č.4, s.278-285
- Šípoš, I., Ľudský činiteľ pri riadení systému. In: J. Daniel - J. Pikala /red./, Psychológia práce, Bratislava, Práca 1976
- Štukovská, M., Presnosť kvantilov užívaných pri konštrukcii antropometrických noriem, Acta F.R.N. Univ. Comen., Antropologia, 23, 1976, s.297-300
- Štukovská, M., Metodologické alternatívy pre výpočet Chí-kvadrátového kritéria kontingenčných tabuliek, Správy ÚEP SAV, 1976, č. 239
- Štukovská, M., Špeciálna metóda výpočtu Chí-kvadrátového kritéria pre kontingenčnú tabuľku $k \times 2$, Správy ÚEP SAV, 1976, č.249
- Uherík, A., Autoregulation and bilateral asymmetry of the bioelectrical skin reactivity, Studia psychol., 18, 1976, č.2, s.158-165
- Uherík, A., Autoregulation under conditions of a cognitive load in highaltitude climate simulation, Studia psychol., 18, 1976, č.3, s.207-213
- Uherík, A. - Ficková, E., Psychophysiological aspects of interaction between the organism and the environment in patients with bronchial asthma, Studia psychol., 18, 1976, č.4, s.307-314
- Uherík, A., K problematike vzťahu osobnostných dimenzií a vlastností nervového systému, Čs. psychol., 18, 1976, č.3, s.220-222

Uherík, A., Význam bilaterálnej asymetrie bioelektrickej reaktivity kože, Správy ÚEP SAV, 1976, č. 263

Valter, V., Návrh matematického modelu elementárnych kompenzačných priebehov organizmu, Správy ÚEP SAV, 1976, č.264

Valter, V., Návrh matematického modelu kriviek zabúdania, Správy ÚEP SAV, 1976, č. 265

Zelman, J., Prehľad psychologických požiadaviek na terminály, Správy ÚEP SAV, 1976, č.238